

# NOVICE

## kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Tečaj X.

V sredo 22. decembra (ranozimna) 1852.

List 102.

### **Slovenskimu narodu!**

Rojaki moji! ako čmo prišteti  
Rodovam bit' omikanim, omika  
Pri sere' nam bodi sploh, pa tud jezika,  
Merilo, ki se ljuda omike smé imeti.

Vsak národski naj časnik vedno sveti  
Z izgledam svôm: kak govor naj se lika;  
Spoštvana bod' domača mu oblika,  
Predmet: podučno le u obleke cveti!

Tak časnik pa, rojaki! vsi berímo,  
S peresam mu, s podporo priskočimo;  
Stotero nam poverne troškov zgube.

Tak v djanji skažemo se rodoljube,  
Tak bomo tud Slovenci spoštovani,  
Nikdar kot mlačin rod obrekovani!

Rodoljubski.

### **Nektere važniših zapoved in prepoved iz nove gojzdne postave.**

Cesarica Maria Terezia je dala v letu 1771 gojzdno postavo, ki se je še v več zadevah nanašala na gorske, gojzdne in fužinske postave Ferdinandove od leta 1553. V tem dolgem času se je marsikaj premenilo; s temi premembami se je pa tudi od dneva do dneva očitniši razodevalo, da za ohranjenje gojzdov (borštov) je treba nove postave, ktera se vjema z razmerami sedanjiga časa.

Važniši določila nove gojzdne postave pa, ktera, kakor smo že zadnjikrat v „Novicah“ naznanili, ob novim letu v djanje stopi, so sledeče:

Vsi gojzdi (boršti) se ločijo v 3 verste; eni so deržavni (cesarstveni), drugi občinski (srenjski ali soseskini), tretji osebujni (posamnih lastnikov).

Noben gojzd se brez dovoljenja ne smé posekati in v kaj družiga (njivo, senožet itd.) prenarediti in lesoreji odtegniti. Posekani deli v deržavnih in občinskih gojzdi se morajo o petih letih spet pogojzdovati začeti; v osebujskih gojzdi se smé včasih tudi delj časa za to dovoliti.

Noben gojzd se ne smé pokončati, to je, tako oškodovati, da bi se le teško nov les zaredil ali pa celò ne.

Prepovedano je vsakterimu gospodarju v svojim gojzdu tako gospodariti, da bi zavolj golih la-zov sosedni gojzd v očitno nevarnost prišel, po vetrovih škode terpeti. Prestopki zoper to prepoved se kaznujejo z 20 do 200 gold.

Gojzdi, na kterih so gojzdne sužne pravice ali servituti družih, morajo ne le gojzdi ostati, temuč se imajo tako oskerbovati, da je izreja lesa tudi za prihodnje čase zagotovljena.

V taci delih, ki so za mladje (zarejomladiga lesa) določeni, in v kterih bi živina že začeti ali prihodnji podrašini škodo delala, ni pripušeno živine pasti; pa tudi v druge dele se ne smé več živine na pašo zagnati, kakor le toliko, kolikor je potrebna živeža v njih najti zamore.

Stelja, to je, listje in mah, se smé le z lesenimi grabljami grabiti, in nikakor ni pripušeno, z grabljami tudi zemlje razrovati.

Graso sekati, to je, steljo iz oklestenih vej nabirati, kjer je taka stelja navadna, je pripušeno le v posekih.

Lastniki s servituti obloženih gojzdov imajo po razmeri posebnih določil tistim, kteri imajo v gojzdu pravico lesa (dervašino) ali stelje (steljivšine) in potem, ko se ti za to oglašé, v primernim času les in steljo odločiti, ki jim gré, in tiste kraje, ki so za zarod noviga lesa odločeni, z dostojnimi znamenji zaznamovati, da se jih nihče ne dotakne. Kraj kam, in dan kadaj naj pridejo vpravičeni deležniki po les ali steljo v gojzd, kakor tudi zaznamek nedotakljivih delov imajo lastniki deležnikom določno po županu na znanje dajati.

Kjer se mladje varovati mora, naj se les seka jeseni ali pozimi o snegu, in kadar je les posekan, naj se brez pomude tudi berž iz gojzda domú spravi.

Scer se smé les tudi spomladi in poleti sekati, vendar se mora zadnji čas pred prihodnjo spomladjo iz gojzda spraviti.

Vsak gojzdni pridelk se ima na navadnih ali scer dostojnih od lastnika naznamovanih potih, rižah ali plazovih iz gojzda spraviti.

Občinski gojzdi se praviloma (to je, za navadno) ne smejo razdeliti (razpartiti). Le v posebnih okoljšinah se smé po privoljenju to zgoditi.

Politične oblasti (to je, kantonske ali okrajne cesarske gosposke) imajo čuti sploh nad gospodarstvom vsih gojzdov svojiga okraja (kantona).

Za plavenje lesa in za napravo plaviš se mora posebno privoljenje zadobiti.

(Konec sledi.)

### **Cesarki patent,**

zastran izdelovanja, prodaje, in posesti orožja in streliva (robe za strel) in zastran nošenja orožja.

(Dalje.)

Važen je v ti postavi sledeči §. 12, kteri vелеva:

Drugo orožje in strelivo, ktero po §. 2 ni prepovedano, smejo sicer tisti imeti, kterim to ni v postavi ali po oblastni izrekoma prepovedano, vendar pa (to je treba dobro pomniti, da kdo ne pride ne-